

De werkvormen

Vanuit het E.G.O. zijn vijf kansrijke werkvormen beschreven, die voortvloeien uit de vijf factoren. De werkvormen zijn niet geheel nieuw. Sommige zijn (soms onder andere namen) ingeburgerd in andere onderwijs-concepten. Belangrijk is het voor ogen te houden, dat onderwijs niet ErvaringsGericht wordt door het toepassen van werkvormen. Ze kunnen echter wel helpen. De kinderen tonen zelf of je slaagt in je opzet.

De kring: is een moment waarop de klas of groep samenkomt met het oog op de uitwisseling van gedachten en ervaringen. De kring als ontmoetingsplaats is een plek bij uitstek waar het contact tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen en leerkracht gerealiseerd wordt. De kring kan men daarnaast voor plannings- en evaluatiedoeleinden benutten.

In een van de vele soorten kringen, de evaluatiekring, vertelt Henk (10) dat hij voor de zoveelste keer niet goed heeft gewerkt in de rekenhoek. Hij weet dat het ook aan hemzelf ligt. Hij neemt niet het initiatief om een andere plaats te zoeken als hij gestoord wordt. Hij merkt op dat hij in de taalhoek meestal veel beter werkt. Volgens Henk ligt dat aan de opstelling van de werktafeltjes in die hoek. Hij komt met het voorstel om de opstelling van de tafeltjes in de rekenhoek te veranderen. De leerkracht neemt dit voorstel op en vraagt Henk of hij morgen een plattegrondje wil maken van de rekenhoek met de opstelling die hij daar graag ziet. Henk gaat hiermee akkoord. Enige dagen later is de nieuwe opstelling in de rekenhoek naar Henk's voorstel gerealiseerd.

Het forum: is een moment waarop meerdere klassen of de hele school samenkomen met het oog op uitwisseling van gedachten, ervaringen... Het forum kan in het teken staan van ontmoetingen of van planning en evaluatie. Sven (10) haalt Guusje (4) naar voren. Guusje wil zijn kabouterhuis laten zien dat hij heeft gemaakt in een van de ateliers. Verkleed als kabouter vertelt hij wat er in een kabouterhuis allemaal te zien is en hoe echte kabouters er in leven. Samen met een heleboel kabouter vriendjes zingt hij een liedje. Hij heeft het geleerd tijdens het project over kabouters. Het project is ontstaan naar aanleiding van een kabouter verhaal. Daarna brachten de kinderen van thuis van alles mee over kabouters.

Contractwerk: is een organisatievorm waarbij voor iedere individuele leerling een activiteitenpakket voor een bepaalde periode (bijv. een week) formeel wordt vastgelegd. Voor de afwerking van het pakket krijgt hij/zij een bepaald deel van de klastijd (contractwerk tijd) ter beschikking, waarbinnen hij/zij relatief zelfstandig over de duur én de volgorde van de onderscheiden activiteiten kan beslissen.

Petra (9) zit in de rekenhoek. Ze zet de koptelefoon op en beluistert een cassettebandje waarop de tafels t/m 10 gezongen worden. Hiermee controleert ze welke tafels ze niet vlot genoeg kan meezingen. Daarna speelt ze allerlei tafelspelletjes. Ze maakt van de moeilijkste tafels een hele serie in haar rekenschrift. Daarbij maakt ze gebruik van de tafelschuif. Zo controleert ze de uitkomst van elke tafel, zodat ze er zeker van kan zijn dat alles goed is. Daarna leert ze de tafelsrijen. Ze laat zich overhoren door een kind, dat de tafels al beheerst. Tenslotte zet ze nogmaals de recorder aan en probeert alle tafels mee te zingen.

In de evaluatiekring legt ze uit wat ze heeft gedaan. Ze ontdekt dat ze bijna de hele morgen met rekenen bezig is geweest. Ze vindt dat niet erg, want ze wil zo snel mogelijk de tafels kennen. Bovendien kon ze er niet mee stoppen. Het wordt duidelijk dat ze haar tijd heel zinvol heeft besteed en dat ze veel heeft geleerd. Ze denkt dat ze nu minder moeite heeft met het rekenen in het winkeltje.

Projectwerk: is een aaneenschakeling van intrinsiek gemotiveerde activiteit van leerlingen gericht op de exploratie van een brok realiteit. Projectwerk ontstaat wanneer kinderen op bepaalde vragen, problemen of thema's stoten die hen sterk aanspreken. Het krijgt vorm door een cyclische beweging van onderzoek (verkennen) en rapportage (verwerken).

Drie maanden nadat haar oma overleden is aan kanker, komt Cecile (12) met de wens om meer te weten te komen over deze ziekte. Ze begint met het verzamelen van materiaal. Op school vindt ze helemaal niets. In de plaatselijke bibliotheek stuit ze op een aantal folders. Deze zijn echter geschreven voor volwassenen. Daarmee kan ze onvoldoende uit de voeten. De folders zijn afkomstig van de kankerstichting. Ze schrijft naar de stichting voor materiaal dat geschikt is voor kinderen. In de brief stelt ze een aantal gerichte vragen. Ze is vooral op zoek naar antwoorden op vragen zoals: hoe kanker ontstaat, hoe het ontdekt wordt, welke soorten kanker er zijn, hoe de overlevingskansen per soort zijn, hoe de begeleiding van kankerpatiënten en mensen in hun omgeving is en hoe groot het taboe is om over kanker te praten. Ze spreekt verder nog een interview af met iemand die ze kent en die al 13 jaar kanker heeft en ze wil een straatinterview houden om te achterhalen hoe groot het taboe is. Ze wil een boekje maken, waarin voor kinderen van haar leeftijd duidelijk wordt dat kanker een levensbedreigende ziekte is, waarover nog veel onduidelijkheid bestaat, maar waarmee patiënten en mensen uit de directe omgeving van de patiënt met vallen en opstaan leren leven. Ze wil het boekje presenteren aan haar eigen groep en niet aan alle kinderen van de school.

Ateliers: definiëren we als aparte tijdsblokken van c.a. een halve dag waarin kinderen de keuze hebben uit een aanbod van activiteiten die bijzondere materialen, bijzondere ruimte en soms een bijzondere begeleiding veronderstellen. Bij deze activiteiten ligt de klemtoon op het doen, het handelen, het actief bezig zijn. Met knalrode koppen zitten ze in de kring uit te puffen. Terwijl andere kinderen verslag doen van hun atelieractiviteiten van die middag, hijgt Mart (8) nog na. Als hij de beurt vraagt, vertelt hij opgewonden dat zijn conditie steeds beter wordt. De bewegingslessen op muziek in de plaatselijke sportschool hebben daar voor gezorgd. Toen hij de eerste keer na een oefening zijn hartslag voelde, was die 135 slagen per minuut. Nu is deze bij eenzelfde belasting nog maar 120 slagen per minuut. Vol trots vertelt hij dat hij de bewegingen op ritme steeds beter kan volgen. Hij vindt het heel jammer dat het binnenkort afgelopen is, al verheugt hij zich heel erg op de presentatie die hij samen met Carl (11) verzorgt op de sportschool. Ze zijn al begonnen aan de voorbereiding. Ze hebben bewegingen verzonnen op muziek van U2 en oefenen deze nu samen. Misschien zijn ze wel zo moeilijk dat de anderen ze niet kunnen volgen. We spreken af dat een van de presentaties die in de laatste les op de sportschool aan elkaar getoond worden, ook in de weeksluiting wordt opgevoerd.

De vrije keuze: is een organisatievorm waarin kinderen uit een relatief ruim en op hun behoeften afgestemd aanbod kunnen kiezen en waarbij zo weinig mogelijk beperkingen gelden. In de kring wordt het vrije keuze-aanbod van die middag uitgelegd. Twee kinderen, Marga en Miranda (beiden 9), hebben echter een aanvulling op het aanbod. Ze laten een map zien vol met filigraanvoorbeelden die ze zelf thuis hebben gemaakt. Ze komen met het voorstel om deze activiteit op te nemen in het aanbod. Daarna maken de kinderen hun keuze. Vijf kinderen kiezen voor filigraan. Het zijn kinderen van verschillende leeftijden. Ze vinden een plekje in de handvaardigheidsruimte. Marga en Miranda leggen de andere kinderen uit hoe bepaalde figuren gerold moeten worden. In de evaluatiekring aan het einde van de middag staat een tentoonstellingskubus met daarop allerlei gerolde filigraanfiguren. Het groepje krijgt alom waardering en filigraan is een aantal weken lang vast onderdeel van het vrije keuze-aanbod.